

A Royalban

Tábornok a Parlamentben

1989 kora tavaszán Orsolya leányomat sétáltattam. Szombat délután volt, „szokásból” a 168 óra műsorát hallgattam a kis rádión. Beszélgetés következett egy országgyűlési képviselővel, aki honvéd tábornok a hadseregben. A vezérőrnagy a hadsereg tisztikarának politikai nézeteiről beszélt, elmondva, hogy a tisztek óriási többsége MSZMP-tag, s hogy a jövőben ennek meg kell szűnnie: a hadseregnek nem pártérdekeket, hanem az egész nemzet érdekeit kell védenie.

Legközelebb a magyar katona nevével akkor találkoztam, amikor megjelent a híres Bokor-könyv, amelyben Sebők János tábornokot kitűnő katonaként emlegetik. S amikor a miniszterelnök javaslatára létrejött a honvédelmi vizsgálóbizottság, amelyből — jellemző módon — Sebők vezérőrnagyot kihagyták, az első adandó alkalommal — amikor e bizottság elnöke lettem — javasoltam az ő bevonását is a munkába. Annak ellenére, hogy tavaly tavaszi fölcsúslálási után nem sokkal — minő véletlen egybeesés! — őt is nyugdíjazták a hadseregből, ahol egyébként az egyik legfontosabb csapattest parancsnoka volt.

Sebők képviselő az elmúlt hónapokban igen nagy küzdelmet folytatott az Országgyűlésben a szovjet csapatok mielőbbi kivonásáért Magyarországról.

Aki katonai pályafutásáról, a hadsereg belviszonyairól, a honvédelmi vizsgálóbizottságbeli munkáról és parlamenti tevékenységéről többet is meg kíván tudni, szeretettel várjuk hétfőn este hat órakor a Royal irodalmi kávéházban!

Raffay Ernő

Szovjet lányok a Playboyban

A Vaszilij Blazsennij-székesegyház szolgálatára Lena Fijevszkova, Larisza Litvicscevszkaja, Olga Jegorova és Natasa Protaszova (fentről az óramutató járásával meg egyező irányban) háttérül a Playboy című lap 1990 februári számának címlapján. A képsor „Orosz nők” címmel, 12 oldalas cikkében 32 szovjet diáklány, dolgozó nő és manóknak merész fotóját mutatja be

Shakespeare-t ad a Független Színpad

Kezelik-e a színházkórt?

A színházi botrány állandósult — mondhatnánk ciniikus felhanggal, ha a helyzet megengedne bármi fölényeskedést. De a helyzet az, hogy Szegeden túl ritkán lehet előadást látni ahhoz képest, hogy ez itt állítólag egy három tagozatú, nagy színház. Eltelt a január, s az opera turnéjának ideje alatt kong az ürességtől büszkeségünk, a szép épület (a balett szerepelt benne, négyszer) — mert a prózai társulattal az van, ami.

Tárgyalgatunk

Olvasóink legutóbbi híre az lehetett, hogy megalakult és tárgyalássorozatot kezdett a válság megoldása végett a Szegedi Színházbarátok Köre. Ez a „népi kezdeményezés” elsősorban a szegedi színi élet rendbehozására indult, de nem titkolta a kör több mint félezer tagja, hogy Ruszt József és csapata, a Független Színpadot létrehozó művészcsoporthoz nem tartják elképzelhetőnek a színházi működőképesség visszaállítását. Lásuk, mire mentek az elmúlt két hétben?

Vezetőik arról tájékoztattak, hogy dr. Müller József, tanácselnök-helyettes üdvözölte a megalakulásukat, s kérdéseikre a következőket válaszolta: a főrendezői állásra kiírt pályázat határidejét azért kellett meghosszabbítani (január 21-e helyett február 5-ig), mert a hosszú nyomdai átfutási idő miatt túl későn jelent meg a felhívás. Azt is megtudták, hogy az elmúlt napokban újabb tárgyalások zajlottak a „torony alatt” a színházi vezetőkkel; „mindenki” egyetértett abban, hogy a jelenlegi színházi szervezet elavult, „strukturárváltásra” van szükség, de a mostani válság megoldásának a kulcsa: a főrendezői státus mielőbbi betöltése. A pályázatról talán február vé-

gég, szakértői bizottság bevonásával döntenek, s csak ezután, amikor teljes lesz a tagozatvezetői kör, lehet határozni a színház jövőjéről, a szükséges szervezeti változtatásokról.

Shakespeare, vagy mit akartok?

Ezalatt a tudományegyetem klubjában helyet kapott és dolgozik a Független Színpad. Antigóné-előadásai után, amelyeket szegedi középiskolákban tartottak, új feladatra állították. A JATE-klubban holnap, kedden este 7 órakor mutatják be Shakespeare Rómeó és Júliáját. Kolti Helga és Bagó Bertalan a címszereplők, Szervét Tibor Merkutio, a Dajka Fehér Juli. A rendező: Ruszt József.

A Független Színpad tehát él, dacára, hogy tagjai — zsebükben a munkakönyvükkel — a prózai (mindennapi) élet fönntartásához elengedhetetlenül szükséges dolgok közül lassan már csak a levegőhöz jutnak hozzá, abból is a szegedihez, ami nem a legtisztább...

Ha még nem mondták volna elégyszer, ebből is látszik: a „kilépettek” legfőképpen játszani akarnak! Az a bűnik, hogy Ruszt vezetésével kívánnak játszani, mert — mit tegyünk, ilyesmi szokott lenni egy öntörvényű, vérbeli színházi művész hatása — benne hisznek, töle tudnak és akarnak tanulni mesterséget és művészetet. Fiatalok, tehát nem taktikáznak; őszinték. Bizonyára „ügyesebben” is intézhetnék volna a dolgukat a válság hónapjai alatt; önzetlen lépések helyett teherelődhetek volna apróbb-nagyobb megalkuvásokba. A magam részéről a szegedi színház jövője szempontjából azt tartom a leginkább biztatónak, hogy ennek a csoportnak a tagjai a vál-

ságos-botrányos hetek alatt sem váltottak színt, mint annyian mások e jellegzetesen korhű színházi előadás szereplői közül.

Botránytermészet

Mi az, hogy korhű? Röviden szólva: botrányos. Ha egy intézmény (mondjuk: színház) működőképessége nyilvánvalóvá válik, a világ szerencsésebb helyein ez egyszerűen annyit jelent, hogy meg kell változtatni, működőképessé kell tenni. Minálunk azonban rendszerváltás van mostanában, ami bonyodalmas ügy... Ahonnan jöttünk, ott az volt a törvény: amiről nem beszélünk, az nincs is! Ahová megyünk, azt még nem ismerjük... Ahol vagyunk, ott még a tényekről kimondott szó nem cselekvésre sarkall, hanem botrányt kelt.

Ruszt József nem önkényesen aggatta a működőképétlen jelzőt a színházra, hanem kimondta: az általa felismert tény. Ha ma nem, holnap mindannyian tudni fogjuk, ez a színház megérett a változtatásokra — jórészt attól függetlenül, kicsodák vezetik (vagy nem vezetnek) most. Egyszerűen azért, mert másik világ van alakulóban, amely másként működő intézményeket kíván. Ez akkor is így van, ha egzisztenciális érdekek fűződnek a régi rend fönntartásához is, meg az új rend létrejöttéhez is, s ezek az érdekek szükségképpen ütköznek. Minálunk most: botrányosan. Mert eltérően a világ szerencsésebb helyein élektől, nekünk mindent egyszerre kellene megváltoztatni, ezt a terhet pedig szinte képtelenség úgy viselni, hogy az ésszerűséget ne takarják el folyton a kitüremkedő indulatok.

A színház ügye február 1-jén újult a tanács vb napirendjén lesz...

(— sulyok —)

Kayapo háború

A világ nem sokat tud a kayapo törzsről, mert a világ saját magával van elfoglalva. A kayapók azonban ebbe nem nyugodtak bele, kijöttek az erdőből — egyébként Brazília dzsungleiben élnek — és e mulasztásra a maguk módján kívánnak figyelmeztetni az emberiséget. Főnökük, egy bizonyos Paulinho Payakan ezekben a hetekben Nyugat-Európa fővárosait járja és szövetségeseiket keres egy minden bizonnyal elszánt harchoz. „A kayapók — így az indián törzsfőnök — 1989-ben is mindössze kétféle fegyverük van: az íj, és a szó.” Az előbbivel mostanág mestersen bántak Amazóniában, az utóbbi a küldetés céljának ismeretében, valljuk be, nem látszik hatékonynak.

Payakan ugyanis arról szeretné meggyőzni a világbanki kölcsönök odaítélésében érintett politikusokat és pénzembereket, hogy ne szavazzák meg a Brazília által kért félmilliárd dolláros hitelt, mert ezzel öket, a Xingu folyónál élő indiánokat teszik földönfutóvá. A tervezett erőműhöz ugyanis az első szakaszban 7200, a másodikban 18 ezer négyzetkilométernyi őserdőt árasztanak el.

Payakan tehát Londonban, Párizsban, Rómában, Bonnban, Hágában és Brüsszelben felvette a főnöki szavakat nyomtatékosító jelképet, a tollakat, kifestette az arcát, és tudatta, hogy népe „megkezdte a harcot a fehér ember ellen.” Miért is? Indián mivolta megőrzéséért. „A brazil kormány azt mondja, hogy én nem is vagyok indián, hiszen portugálul beszélek. Mi azonban tudjuk, hogy mi vagyunk az igazi brazilok, mert időtlen idők óta a miénk az erdő. Már akkor is ott laktunk, amikor a fehér ember még be sem tette a lábát. Aztán egy napon zajt hallottunk, megjelent a fehér ember, és irtani kezdte az erdőt. Aki tehetett, elmenekült, aki maradt, rabszolgává vált.”

Nem vitás, Európa boldog lehet, hogy a kayapo illúziók hozzá kapcsolódnak. Talán a jóvátétel reményében, a fölfedezés miatt...

Az éter hullámlovasai

Bréko, bréko!

Történt a húszas években, hogy egy délsarki expedíció bajba került. Szerencséjükre S. O. S. jelzéseiket időben vették szovjet rádióamatőrök, így egy jégtörőhajó megmenthette lelkeiket. Erre is gondolhatunk az alábbi interjú kapcsán.

A délkelet-magyarországi CB-rádiók január 27-ei szegedi alakuló közgyűlését követően beszélgettem Pál-völgyi Máttyással, az újjászerveződő CB-sek helyi titkárával.

— A rádiókapcsolat-tartás módját jobbra taxikban úgy ismertem meg, de úgy tudom, hogy ez sokak hobbija.

— Én kényszerűségből vettem 1986-ban az első CB-készülékemet. Feleségem ekkor szív műtéten esett át, s ezért a törvény betűi szerint egy éven belül telefonvonalat kellett volna kapunk, de a posta még csak válasza sem méltatta kérvényünket. Így váltam a közel százézeres CB-s tábor tagjává.

— Első közgyűlésükön Csongrád megyén kívül Békés, Szolnok, Bács-Kiskun is képviseltette magát. Milyen célokat tűztek maguk elé?

— Mivel a jugoszlávok is jelen voltak, egy regionális baráti közösség létrehozásán fáradozunk. Sok mindenben segíthetünk egymásnak az információcserén túl is, hiszen napi egy-két órát töltünk forgalmazással. Gyakran 100–150-en találkoznak össze az éter hullámain.

— Az imént jugoszláv társait említette, ez azt jelenti, már külfölddel is kapcsolatot létesíthetnek?

— Jelenleg még törvény tiltja ezt, de a posta már nem szól bele, gyakorlatilag nincs akadálya. Rendszeresen létesíték kapcsolatot olasz és spanyol rádióamatőrökkel, de a légköri viszonyok függvényében Argentína, Ausztrália is elérhető.

— Amellett, hogy időigényes, nem drága hobbi ez?

— Egy közepes felszerelés 35 ezer forint körüli áron vásárolható, kézi vevőt, azaz walkie-talky-t már 3500 forintért is vehetünk. Klubtagjainknak egyébként 20 százalékos vásárlási kedvezményt biztosítunk.

— A család miként viszonyul kedvteléséhez?

— Nézze, amíg nem volt adó, villanyzerelőként másodállásban is dolgoztam, és néha elmentünk a feleségemmel szórakozni, most viszont több a szabadidőm, és

ez minden szórakozásom. Emellett számtalan barátot szereztem.

— Találkozott már velük személyesen is, vagy csak a hangjukat ismeri?

— Rendszeresen tartunk országos találkozókat, CB-s bálokat, legutóbb Makón. Nem mondom, néha meglepődtem a személyes megismerkedéskor, mikor a hang után ítélve egész más külsőt vártam.

— Legutóbb a romániai események kapcsán tapasztaltam, milyen segítőkészek, gyorsak és pontosak az információik.

— Percről percre követhették az eseményeket, elsősorban a konvojokkal tartva a kapcsolatot. Sajnos, rá kellett döbbsenünk, hogy a szekusok is veszik adásainkat, ezért később már csak kódolva tudtunk kapcsolatot tartani.

— Ha kedvet kapnék a CB-rádiózáshoz, hol jelentkezhetnék klubjukba?

— Levélben vagy személyesen Mihály Béla elnökünknél, a szegedi MHSZ székházban, vagy nálam, stílusosan CB-n, a 36-os USB csatornán.

V. I.

Német mise Budapesten

Ünnepélyes keretek között német misét celebrált Paskai László bíboros, prímás, esztergomi érsek vasárnap Budapesten, a Fő utcai Szent Ferenc sebei-templomban. Az istentiszteleten a kormány képviselői közül megjelent Beck Tamás kereskedelmi miniszter, jelen volt — Helmut Kohl kancellár személyes megbízottjaként — Wolfgang Gröbl, az NSZK parlamenti

államtitkára, dr. Rose Klaus, a Bundestag képviselője, az osztrák kormány képviselője Wolfgang Detrik, a parlament képviselője, valamint az NSZK, az NDK, Ausztria és Svájc budapesti nagykövete, az NSZK-beli, osztrák és svájci katolikus püspöki karta Franz Walter prelátus képviselte.

Több mint 40 év óta ezúttal tartottak először német misét Budapesten.

Elvis, a spicli

A király meztelen. Pontosabban a rock and roll egykori királya, Elvis Presley. Az amerikai sajtó az immár serdületlennek nem mondható ifjúság nem kis meglepetésére közölte, hogy a bálvány, a mintakép, a sztár nemcsak a hanglemezgyáraknak, a tv- és rádióstúdióknak, hanem a szövetségi nyomozóirodának, az FBI-nak is dolgozott. A bejelentés dokumentálva: bárki megnézheti dossziéját az iroda washingtoni központjának olvasótermében, azzal a 133 kötetnyi anyaggal együtt, melyet híres-hírhedt gengszterekről, politikai gyilkosokról állított össze a cég. Eszerint Elvis Presley a hetvenes években maga ajánlotta fel a szolgálatait az FBI-nek. Nevezetesen azt, Jane Fonda, a Beatles, és más „az amerikai fiatalok „szellemét mérgező” sztárok „amerikaellenes tevékenységéről” rendszeresen tájékoztatja a titkosszolgálatot. Az Elvis Presley-dosszié létező azért szerzhet tudomást a közönség, mert a Watergate-botrány után az amerikai kongresszus úgy döntött: korlátozni kell a kormány titkos tevékenységét, és lehetővé kell tenni, hogy bármely állampolgár betekinthessen az FBI archívumának aktáiba.

Akit eddig az érdekelt, tudhatta, hol tekinthető meg Elvis híres gitárja. Most már arról is tájékozódhat, hogy mit sugott híres kortársairól. Így teljes a világ.

Nem (vad)kacsa a kacsa...

Nem vehetem rossz néven — ebben a kopogtatós világban — senkitől sem, ha nem tud róla... Én sem vettem volna észre, ha Sándor nem szól a múlt héten: „Egy hatalmas, furcsa kacsa úszkál a tókések közt a Tiszában.” De mig nem lestem meg, nem mertem az igaz hitű olvasót riasztgatni véle. No meg egy-két természetudós) kamerádom sem igazgattam, akik (hu)moralisan reszketnek a „fele sem tudomány”-tól. Pedig a mostani januári tavaszban van elég furcsaság: illatozik a Móra-park jerikóilonc-bokrán a szívbolondító illatú porcelánvirág, amiről „párosan” szépen ír Maupassant. Aztán a rakpart panelrepedéséből piros kendős katica után iramodik egy másik piros hátú... S ha utoléri, nem hiszem, hogy a három oldalú kerekasztal eseményeiről cserélnek eszmét. Bogarak... No, de állj meg, gondolat, mert elröpül a kacsa... hosszú szárnyain, lassan, de erőteljes csapásokkal landol a klinikák előtt, vadruccák társaságában. Hosszu püspöksüvegével vidáman, integet... no, ki vagyok én?

No, azért színezete, s mérete árulkodó, alighanem pézsmaréce, mármint azonos a házi néma kacsaival, de több-kevesebb tőkéreccé(vér) is kering tollai alatt! Alighanem... mert a pézsmaréce is úgy elvadulhat, hogy csak na... Így esett meg szerett Varga Józsi bával, megyei fő-

vadással három évtizede az a nevezetes eset... cserkélés közben röppent föl a soha se látott-ismert, „ritka” kacsapár a sönkyék vízeről. Durr... durrr... és a büszkélkedés múltával, a közeli tanya gazdájának rahamléptej és hangszalagszagátása után derült ki a kacsa „fajisága”.

Jóska bá' fizetett (rá), s preparáltatta okulásul a nevezetes pézsmaruccákat. Azóta sok víz folyt le, s a néma kacsa szelvényben elterjedtek minálunk. De a hibridjeik, s főleg a klinikák előtti Tiszán, „ritka madarak!” S ennek fele sem tréfa (!), hanem „fele sem tudomány”, fele tudomány, fele újsághír. Mert az ökológia, mint tudományunk e ritka állatok „mérhetetlen” esetei. Egyszeriség és érdekesség: mérhetetlen kategóriák, semmiféle jelentőségük nincs az ökológia láncainak kötöttségében. Nem okoznak és nem is akadályoznak meg semmit ezen a világon. Ez tudományos tény ökológus-szempontból! S ebből ki mit von le, az egyéni szemléletétől függ, mert lehet, lesznek olvasók is, akik azt mondják, hogy az ökológiai szemlélet korlátoltsága nyilvánvaló, és az egyszeri, ritka Tiszaparti kacsamadár „végtelenül” fontos... A ropogós sült kacsa gondolkod. Hát ki tudja az igazságot? Szerintem csak a Tiszában vidáman úszkáló, totyogó, furcsa kacsa...

Csizmazia György